

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr
12/1986-87 med anledning av ltm
Pekka Tuominens lagmotion med för-
slag till landskapslag om ändring av
kommunallagen för landskapet Åland.

Landstinget har den 1 december 1986 inbegärt lagutskottets yttrande över motionen, i vilken föreslås att skyldigheten att underställa beslut om hamnavgifter och andra avgifter för trafiken för fastställelse av landskapsstyrelsen skulle upphöra. Utskottet, som hört stadsstyrelsens ordförande i Mariehamn Thor-Alf Eliasson, får härmed vördsamt anföra följande.

Bestämmelser om underställning av kommunala beslut finns fortfarande i kommunallagen för landskapet Åland (5/80) samt i endel fall även i speciallagstiftningen. Man har dock under senare år strävat till att förstärka den kommunala självstyrelsen genom att nedbringa antalet ärenden där fastställelse är obligatorisk. Så skedde bland annat vid tillkomsten av 1980 års kommunallag.

Underställningsförfarandets syfte har ansetts vara att garantera dels att de berörda besluten tillkommit i laga ordning, dels att de till sitt innehåll inte är uppenbart oändamålsenliga. Genom kravet på fastställelse av beslut om kommunala hamnavgifter har en enhetlig avgiftsnivå mellan olika hamnar eftersträvat, vilket ansetts förhindra en osund konkurrens. Fastställelseförfarandet har vidare ansetts påkallat för att dämpa den allmänna höjningen av prisnivån i landet. Med beaktande av att det i landskapet finns en enda kommunal allmän hamn har dock nämnda motiv vad gäller landskapsstyrelsens fastställelsebeslut varit av mindre betydelse. Under senare tid har landskapsstyrelsen i ett enda fall, år 1976, vägrat fastställelse av stadsfullmäktiges beslut om förhöjda hamnavgifter med motiveringen att en beslutad ny avgiftsform i dåvarande läge ansågs oändamålsenlig.

Genom en ändring av lagen om kommunala hamnordningar och trafikavgifter har underställningsskyldigheten för hamnavgifterna upphävts i riket från och med den 1 januari 1987. I Sverige frångick man underställningssystemet redan 1981 och i Norge 1985. I Danmark har avgifterna sedan en längre tid tillbaka varit fria. Beslutet att upphäva underställningsskyldigheten föregicks i riket av omfattande utredningar där man konstaterade att fastställelsesystemet är föråldrat och olämpligt. Genom fri taxesättning blir det möjligt att bättre förverkliga självkostnadsprincipen och principen om kostnads motsvarighet för enskilda tjänster i fråga om de kommunala allmänna hamnarna. Samtidigt förbättras hamnverksamhetens effektivitet. På basen av erfarenheterna från övriga nordiska länder förväntas

systemet med fria hamnavgifter inte medföra en höjning av prisnivån. Även i fortsättningen kommer hamnarnas och kommunernas centralorganisationer att utfärda rekommendationer beträffande avgifternas storlek och struktur.

Ett led i utvecklingen av den kommunala självstyrelsen har även på Åland varit att så långt som möjligt minska överordnade myndigheters tillsyn över kommunerna. Detta var en av målsättningarna vid utarbetandet av 1980 års kommunallag för landskapet Åland. Redan detta är ett motiv för att avskaffa underställningsskyldigheten i fråga om hamnavgifter.

Riskerna för osund konkurrens mellan hamnar är av naturliga skäl inte relevanta på Åland. Den som anser att fullmäktiges beslut om hamnavgifter är olagligt eller att det kränker hans rätt, kan liksom tidigare anföra kommunalbesvär. Rättsskyddet tryggas således även om underställningsskyldigheten slopas. Då kommer även ansvaret för bedömningen av avgifternas skälighet i fortsättningen att helt åvila de kommunala instanserna, vilket enligt utskottets uppfattning bäst överensstämmer med principen om den kommunala självbestämmanderätten. Utskottet förutsätter samtidigt att taxorna kommer att hållas på en skälig nivå.

Utskottet har sålunda funnit det i motionen ingående lagförslaget ändamålsenligt och förordar att det antas med en formell ändring av ingressen. Ikraftträdelsebestämmelsens senare del kan enligt utskottets mening utgå. Beslut om ändrade avgifter som skall tillämpas under 1988 kan fattas efter den 1 oktober 1987, då ändringen enligt förslaget skulle träda i kraft.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga det i lagmotionen ingående lagförslaget i följande lydelse:

L a n d s k a p s l a g
om ändring av kommunallagen för landskapet Åland

I enlighet med landstingets beslut upphävs 6 § 2 mom. kommunallagen den 19 februari 1980 för landskapet Åland (5/80), varvid nuvarande 3 mom. blir 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1987. (uteslutn.)

Mariehamn den 14 januari 1987.

På lagutskottets vägnar:

Sune Eriksson
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Sune Eriksson, viceordföranden Curt Carlsson samt ledamöterna Andersson, Börje Eriksson och Jan-Erik Lindfors.